

кандидат філологічних наук,
завідувач кафедри іноземних мов
Київського національного
університету технологій та дизайну

ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕДУМОВИ СПРИЙМАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В АНГЛІЇ

Рецепція будь-якої національної літератури будь-якою іншою національною літературою не схожа одна на одну. За всього його багатства світовий досвід міжлітературних взаємин не дає прикладів універсальної рецептивної моделі. Двох однакових типів двосторонніх рецептивних відносин не існує й не може існувати за визначенням, хоча, безумовно, типологічно близькі варіанти тут цілком можливі й реальні. В одних випадках рецепція, про яку йдеться, може мати вигляд зустрічного процесу (перша – в другу, друга – в першу), в інших – набувати форми переважно односпрямованого процесу (перша – у другу у великому обсязі, причому з помітними наслідками для літератури, яка сприймає; друга – в першу, у незначному обсязі, без особливих наслідків). Рецепція української літератури в англійському культурному світі належить, швидше за все, до другого типу, тому від них до нас іде значно більше літературного матеріалу, ніж від нас – до них. Процес «знайомства» української літератури та культури з англійською й англійської літератури з українською, поза всяким сумнівом, можна вважати рухом у двох напрямках, взаємодією, проте це взаємодія специфічного типу, в якій зустрічні потоки матеріалу помітно неоднакові за обсягом, різняться один від одного за якісними показниками, а також за наслідками. Англійська «призма» для України й української літератури, якщо під нею мати на увазі ті попередні уявлення та настанови, на підставі яких формувалася погляд англійців на українців, значною мірою визначала характер рецепції української культури в Англії.

До «зони рецепції» (під якою пропонується розуміти концептуально-функціональне спрямування суб'єкта на засвоєння в тому чи іншому вигляді іонаціонального літературного доробку й досвіду; якщо скористатися терміном американських лінгвістів Дж. Лакофера та М. Джонсона – до «домена мішені» («target domain»)) англійської літератури та літератур інших англійських країн українська література потрапляє, з одного боку, цілком логічно, а з іншого – до певної міри випадково. Це відбувається внаслідок природного співпадіння двох незалежних один від одного процесів: розширення кола матеріалу, сприйнятого англійцями й англофонами з масиву неанглійських літератур і культур, та поступове просування української духовної культури загалом і українського красного письменства зокрема на загальнослов'янську і європейську арену, супроводжуване зростанням їх міжнародного авторитету й інтересу до них.

Англійська й українська літератури розвивалися не за однаковими чи типологічно близькими, а за різними моделями; перша – за характерною для багатьох європейських літератур із міцною й тривалою традицією моделлю «нормального», або випереджального розвитку; друга – за притаманною більшості слов'янських літератур і культур моделлю розвитку «анормального», такого, який не випереджає інші, а навпаки, відстає від них, із часом скорочуючи відстань і компенсуючи її негативні впливи, проте навіть попри синхронізацію свого розвитку з розвитком інших літератур ця модель зберігає певні сліди історичної «анормальності» та відставання. Це помітно ускладнювало повноцінне функціонування рецептивного дискурсу в синхронному режимі, зміщуючи акценти на діахронію. Останній момент позначався на двосторонніх контактах (зокрема, на сприйманні української літератури в Англії), як правило, як фактор стримування інтересу з боку англійців до українських письменників та їхніх творів.

Теза Д. Чижевського про впливи західноєвропейських літератур на літератури слов'янські як один із наслідків випереджаючого розвитку перших порівняно з другими повністю поширюється на українсько-англійські літературні зв'язки та взаємини [1, с. 35]. Цей факт, проте, не слід розглядати як підтвердження «вищості» одних літератур і «нижчості» інших. Слов'янські літератури являють собою очевидну спільність і розвиваються одним шляхом із західноєвропейськими літературами (зокрема, і з англійською) з незначною різницею в темпах, із дещо своєрідним забарвленням. Визнаючи це, Д. Чижевський констатує: «Слов'янські літератури належать до великої єдності західноєвропейської літератури, так само, як слов'янські народи належать до західноєвропейської єдності (на що часто не звертається увага). Тому можна говорити про природний вплив західноєвропейського духовного життя, західноєвропейської літератури на слов'янську...» [1, с. 36].

У сприйнятті англійців Україна як «нове ціле» – суверенна держава – не викристалізувалася остаточно й до того ж не має безперервної історичної традиції (випадає ХХ століття, а «місток» перекидається від Т. Шевченка, Лесі Українки одразу до сучасної української літератури проєвропейського штибу; «Від Шевченка до Забужко» – так іменувався літературний вечір у Лондоні в рамках Днів України в Англії, які відбулися в жовтні 2013 р.). Отже, Україна не спирається на фундамент власної національної ідентичності, потребуючи впровадження ідентичності запозиченої – загальноєвропейської, тієї, яку об'єднана Європа пропонує своїм новим членам, країнам Західних Балкан, а також учасникам програми Європейського Союзу «Східне партнерство» (Україна, Грузія, Молдова, Білорусь, Азербайджан, Вірменія).

Щодо історичної традиції, то тут варто звернути увагу на те, що незалежна держава Україна як реальність ХХІ століття в колективній свідомості підданих Її Величності Королеви Великобританії не пов'язана безпосеред-

ньо ані з Київською Руссю, ані з «Україною козацькою», які є усталеними категоріями та культурно-історичними реаліями, досить добре відомими не лише представникам європейських інтелектуальних і мистецьких еліт, а й значній кількості пересічних європейців. Вона з'являється саме як нове ціле, зв'язки якого з тими чи іншими явищами минулих епох ще тільки-но мають бути виявлені й осмислені. Таке виявлення й осмислення – справа не сьогоднішнього дня. Наразі більше уваги приділяється тому, що нове ціле, про яке йдеться, колись було складовою частиною інших «цілих», зокрема державних і цивілізаційних. Ставлення англійців до України як до частини цілого – Росії, слов'янського світу, православної цивілізації, і ставлення до України як до «нового цілого» – різне. Перехід від першого до другого не може бути миттєвою дією на кшталт перемикання каналів у телевізорі. Це внутрішньо суперечливий, складний і тривалий процес, і передумови для того, щоб цей процес розпочався, уже створено. Є, гадаємо, підстави констатувати, що нині він іде, набираючи обертів, проте остаточний погляд на Україну як на нове ціле в Англії і в англослов'янському ареалі ще не оформився.

Для сприйняття України в Англії, Америці, Європі, у цілому світі російський і пострадянський контексти залишаються актуальними, зберігають своє значення та впливовість. Україна поки що викликає зацікавлення в англослов'янському культурному ареалі більшою мірою не як дійсно нове ціле, самостійне й самодостатнє, а швидше як один із фрагментів (знову не ціле, а частина цілого – вічне прокляття української долі) Східної Європи або пострадянського світу. Інакше кажучи, того загального простору «кривавих земель», як їх назвав у книзі «Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь. 1569–1999» американський історик Т. Снайдер [2].

Значення контексту й різноманітних обставин контекстуальної природи загалом дуже велике. На неоднаковість міжнародного контексту давньоруської й давньої української середньовічної синкретичної писемності Х – XV ст. і української літератури на етапі її переходу від Середньовіччя до Нового часу (XVI – XVIII ст.) зверталася належна увага. «Перша входила у візантійсько-слов'янську (насамперед південно- і східнослов'янську) спільність як в єдину систему з однорідною структурою й ідентичними (в основному надлітературними) функціями, що обумовлювали необхідність розроблення в майбутньому комплексної історії всієї системи давньослов'янської писемності. Західнослов'янські й західноєвропейські типологічні й контактні зв'язки східнослов'янського письменства в цю епоху перебували на другому плані. У XVI – XVIII ст. українська література поступово вивільняється зі сфери синкретичної писемності, так би мовити, емансипується як власне література й переходить у нову, всеєвропейську культурно-історичну спільність, в ареалі якої розвивалися літератури новоєвропейського типу з жанрово-стильовою системою, характерною для Нового часу» [3, с. 31].

Києворуська культура доби Середньовіччя формувалася як сегмент і як невід'ємна складова частина східнохристиянського культурного ареалу, наріжною фундаментальною засадою якого було, з одного боку, православ'я як самодостатнє явище, а з іншого – православ'я в його протиставленні католицизму й у постійній конкуренції з ним. Міжлітературні взаємини в цей час відзначаються регулярністю та плідністю. Літератури вступають в активні відносини одна з одною, обмінюючись досвідом і здобутками. «Література Київської Русі складається в умовах жвавих міжнародних економічних, політичних, релігійних і культурних контактів та взаємозв'язків», – слушно констатує В. Крעותень і Д. Наливайко [3, с. 33]. Особливості контактів між різними літературами в цю добу були зумовлені насамперед особливостями історичного розвитку того чи іншого народу, його місцем і роллю у світовій культурній спільноті та світовій ієрархії культур. При цьому внутрішньорегіональні зв'язки, в яких брали участь літератури, що належали до однієї культурно-історичної спільноти, були помітно жвавіші й результативніші, ніж зв'язки міжрегіональні, до яких долучалися літератури з різних спільнот.

«Києворуська література в контексті греко-слов'янської культурної спільності разом із південнослов'янськими літературами створювала своєрідну підсистему, входження до якої впливало на особливості руської культури, її міжнаціональні взаємини. Насамперед це означало, що стосунки давньоруської культури з іншими духовними спільнотами розгорталися переважно в межах цієї спільноти, її міжнародний контекст був, як правило, візантійський і південнослов'янський. Визначальним чинником формування середньовічного світогляду, духовності й ідеології було християнство. Його норми складали філософську основу для політики, культури, моральності. Крім того, християнство визначало також геополітику середньовічних культурно-історичних спільнот» [4, с. 15].

На думку В. Крעותня й Д. Наливайка (з якою важко не погодитися), у XVI – XVIII ст. типологічні збіги й контактні зв'язки українського письменства із західнослов'янськими (насамперед польською) і західноєвропейськими літературами висуваються на перший план [5, с. 31], на відносинах з англійською літературою та літературами англослов'янського культурного ареалу це практично не позначається. Певна активізація, інтенсифікація, наповнення новою енергією й динамікою стосується літератур континентальної Європи, передусім французької та німецької.

Для українсько-англійських і англо-українських літературних зв'язків і взаємин був характерний дуалізм приблизно того ж плану, який мав місце в розмежуванні «маскулінне – фемінінне» або «людське – природне». Такий дуалізм передбачав, з одного боку, чітке розмежування двох протилежних начал, а з іншого – наділення одного з них яскраво вираженим статусом «вищості», а іншого – «нижчості». Вочевидь, мають рацію вчені, які вбачають у такому підході не суто англійський «винахід», не специфічне британське дистанціювання від усього, що видається несхожим на власне «Я», супроводжуване бажанням якомога міцніше й надійніше захистити себе від можливих претензій із боку «Іншого», а відлуння всієї європейської раціоналістичної філософії з усіма її відгалуженнями. В Європі протягом багатьох століть складалася й зрештою склалася історично зумовлена концептуальна система уявлень, що створила панівну західноєвропейську концепцію розуму як царину панування, а концепцію жінки, природи чи чогось іншого – як простору різних «Інших», не таких, як «Я», а тому раз і назавжди підпорядкованих мені, нижчих за мене самого.

Якості української літератури й культури в Англії на певному етапі сприймалися як апріорно «нижчі» порівняно з відповідними особливостями і якостями літератури англійської. Інтерес до всього українського виникав на ґрунті, в якому елемент «вищий» – «нижчий» був не лише присутній, але й відігравав досить помітну роль. Не менш значущим у цьому плані був ще й такий елемент, як поділ на «ми» та «вони».

Проблема «ми – вони», «наш – чужий» стосовно нашої теми має ще один вимір, на який варто звернути особливу увагу. Ставлення людей до зовнішнього світу й до окремих його проявів існує, як відомо, тільки через їхнє ставлення одне до одного, причому як на індивідуальному рівні, так і на рівні груповому, колективному. Із самого першого моменту існування феномена людської спільноти, заснованої не на біологічному, а на соціальному началі, з часу появи перших слів і мови як такої світ і Всесвіт чітко поділені на дві частини: «ми» й «вони», «наше» та «не наше», тобто той простір, де перебуваємо не «ми», «наші», а «вони», «не наші», «інші», «чужі». Друга частина перебуває в опозиції до першої, протистоїть їй. Об'єднання цих двох частин в єдине ціле так само неможливе в уявленні представників «наших», як і кінець світу.

З біологічного погляду всі живі істоти одного виду однакові, вони не мають достатньо чітко виявлених, помітних неозброєному оку ознак, які могли б виконувати функцію розрізнення однієї спільноти від іншої та/або інших. На біологічному рівні різні види тварин протистоять один одному біологічно й розпізнають одне одного за зовнішнім виглядом, запахом, у силу інстинкту. На рівні соціальному, до якого на етапі утвердження поділу «ми» – «вони» підноситься пралюдина, зовнішні біологічні відмінності відсутні. Біологічно одна людська орда нічим не відрізнялася від іншої. Нові соціальні опозиції, які прийшли на зміну опозиціям біологічним, могли знайти виявлення й об'єктивуватися тільки в певних символах. Такими символами, якщо вірити вченим, і виявилися перші соціально відпрацьовані звукові комплекси, перші слова. Вони позначали приблизно те, що ми виражаємо нині словами «ми», «наше», протиставленими словам «не ми», «не наше» (про поняття «я», «моя» в той час унаслідок зрозумілих причин ще не могло бути й мови). У цих перших соціально-символічних звукових комплексах, які взяли на озброєння спільноти-орди, пізнавальний момент був нероздільно пов'язаний із моментом оціночно-емоційним, «наше» одночасно означало «добре», «не наше» – «погане».

Поєднання пізнавального й оціночного начал (хоча й зазнало вагомих змін і модифікацій) збереглося до наших днів. Його рефлексі маємо можливість спостерігати з усією яскравістю й наочністю у сфері рецепції української літератури в Англії й в англослов'янському середовищі. Але не вони визначають характер та особливості цього й інших аналогічних із ним процесів. У цьому зв'язку принципово важливого значення набуває засадничий висновок Д. Наливайка щодо того, що «Своє» й «Чуже», «Свій» та «Інший» виступають у сучасній імагології як взаємопов'язані й взаємопроникні світи, тут «Інший» є не лише опозицією «Своєму», але й способом і формою його присутності у світі [6, с. 15]. «Таким чином, – продовжує свою думку вчений, – відбувається бінарна структуралізація світу на свій і чужий простір, свою й чужу культуру, але при цьому важливо наголосити, що (тут Д. Наливайко цитує Р. Шукурова – Ю. Б.) уявлення про чужу культуру (тобто Чужого) цілком зосереджується на власній культурі, котра в цих уявленнях виконує водночас і роль центрального чинника, і роль базової моделі, що вносить в простір Чужого невластиву йому систему координат» [6, с. 16]. Для розуміння природи й особливостей українсько-англійських літературних взаємин цей висновок має принципове значення, матеріал рецепції української літератури в англослов'янському культурному ареалі підтверджує його практично повністю, без якихось помітних заперечень чи навіть винятків.

Ще одна особливість рецепції української літератури у Великій Британії та в англослов'янському світі – чітка й послідовна налаштованість того, хто сприймає, на сприйняття переважно тих творів, письменників, фактів, явищ, які безпосередньо пов'язані з країною, звідки вони походять, тобто з Україною; інакше кажучи, сфокусованість на країнознавчому моменті. Думки українських митців із приводу загальнолюдських тем і вічних проблем англійців нібито зовсім не цікавлять, принаймні до них не виявляється особливого інтересу, їм не приділяється належна увага.

Тісно пов'язаний із країнознавством і зумовленою нею екзотикою, зорієнтований на представлення вітчизняному читацькому загалу переважно лише тих інонаціональних зразків, що є національно специфічними, екзотичними, не мають аналогів ніде у світі, своєрідний «нативізм», якого за традицією чекали від українських письменників в Англії. Сформувавшись із перших кроків ознайомлення з Україною й українською літературою, він зберіг своє значення й до сьогодні. Про повну «літературну незалежність» українського красного письменства у сприйнятті британців і англофонів говорити ще зарано, хоча ознак, що зсув у цьому плані ось-ось може статися, з кожним роком стає дедалі більше.

Подібні явища й ситуації мали місце в минулому. Згадаймо, приміром, «романтичний нативізм» – рух американських письменників першої половини XIX ст., спрямований на освоєння й опанування національного багатства і на його відображення засобами мистецтва слова (В. Ірвінг, Дж. Фенімор Купер та ін.). Виходячи з наріжних засад і постулатів такого «нативізму», американський письменник першої третини XIX ст. Дж. К. Полдінг в есе «Національна література» звертав увагу на те, що американський автор має звільнитися від звички до імітації, насмілитися думати, відчувати й висловлювати свої почуття по-своєму. Тоді, коли цей заклик лунав, він видавався дивним. Згодом те, до чого закликав Полдінг, стало нормою, звичною справою. Від відображення американської національної специфіки й екзотики, тобто того, що відрізняло їхній світ від світу Європи, письменники США перейшли до змалювання того, що об'єднувало два світи, що рівною мірою хвилювало людей по обидва боки океану. До чогось подібного у виконанні українських митців англійська публіка ще не готова, хоча певні точки дотику вже почали з'являтися.

Зазначену проблему аж ніяк не варто розглядати як щось специфічно українське, притаманне саме сприйняттю української літератури в англофонному середовищі. З нею стикалися й продовжують стикатися не лише українці. У царині зв'язків між національними та регіональними літературами з різною питомою вагою й авторитетом на світовому рівні вона нагадує про себе постійно, із завидною регулярністю. Свого часу на щось подібне стосовно письменників Аргентини й Латинської Америки та їхнього сприйняття за межами континенту звертав увагу Х.Л. Борхес. Коментуючи цю ситуацію, І. Хассан, зокрема, пише: «Якщо б мені треба було одним реченням виразити сутність позиції Борхеса, то я зробив би це таким чином: «Що, амігос, невже ми, аргентинські письменники, настільки безмовні, обділені талантом і примітивні, що можемо писати тільки про блукаючих пампами чабанів?». Звісно, Борхес має на увазі значно більше й виражає це більш гостро та витончено <...>. Для Борхеса справді нативістське не потребує доповнень у вигляді елементів національного колориту. Борхес цілком правий, коли пише: «Мені здається, ми, аргентинці й загалом латиноамериканці, можемо писати на будь-які європейські теми без забобонів» [7, с. 435].

Нативізм відіграє позитивну роль лише на певному етапі. Проте коли цей етап завершується, він, як демонструє світовий досвід, вичерпує свої можливості, перетворюючись із рушійної сили, яка додає загальному процесу динаміки, на тягар. У такому разі краще, коли його вчасно відсувають убік, відмовляючись від штучного підтримування. Коли ж нативізм як фактор, що стримує дальший розвиток, подолано, його сильні сторони варто зберегти як один з елементів національної літературної традиції. У сфері рецепції української літератури в Англії та в англомовному культурному ареалі цей рубіж ще тільки має бути подоланий.

Англійська література XIX ст., за спостереженням низки дослідників, майже не намагалася сперечатися з поширеними в тогочасному соціально-політичному дискурсі поняттями «підлеглих», «нижчих» народів і культур. Ні про яку «культурну рівновагу сил» (К. Гірц) між «своїми» як «вищими» та «чужими» як «нижчими» не могло бути й мови. В особі таких письменників, як Т. Карлайл, Дж. Раскін, Ч. Діккенс, В. Текерей та ін. література висловлювала в художньому слові такі погляди на колоніальну експансію Великої Британії, на взаємини мешканців метрополії й колоній, які вкладалися в рамки поглядів, домінуючих на той час як у політиці британської державно-політичної еліти, так і в суспільній свідомості імперських уявлень. Розуміння України як ще одного екзотичного краю зі світової периферії, ставлення до неї з боку носіїв англійської мови, які виявили до неї інтерес, зафіксувавши його у вигляді різноманітних за змістом і формою записів і коментарів, визначалося рисами, які впливали із заснованої на євроцентричному підході моделі характерних для тієї доби стосунків між модерною західноєвропейською метрополією як визнаним «центром світу» та її віддаленими територіями, позбавленими власної ідентичності й історії, приреченими на другорядність і на роль вічного учня, неспроможного засвоїти урок як слід. Загальносвітова модель імперської культури й історичний досвід Британської імперії спрацьовували в цьому разі на всі сто відсотків. Для сприйняття України й української культури ключовим був той же підхід, який Е. Саїд характеризує такими словами: «Будучи британцем або французом у 1860-х роках, ви бачили б і сприймали Індію та Північну Африку як щось знайоме й далеке, але ніколи як щось відокремлене й суверенне» [8, с. 23]. Особливість України полягала в тому, що вона, як правило, сприймалася як щось далеке, не дуже знайоме й до того ж досить відокремлене, таке, яке не належить і навряд чи належатиме «нам».

Тут ми маємо справу з тим, що один з авторів збірника «Нові підходи до історіописання» кваліфікує як «заморська історія» [9, с. 112], акцент у рецепції якої робиться передусім на тому, що визначає її екзотичність. Екзотичність при цьому інтерпретувалася як вичерпна й самодостатня, така, яка не потребує жодних доповнень і уточнень. Погляд на українців, що ґрунтувався на такій моделі, не передбачав наявності в них як у суб'єктів, маркованих екзотикою, якоїсь окремішньої ідентичності, навіть не припускав самої можливості чогось подібного. Жодних спроб міркувати про стиль буття українців як європейський, розуміти українську культуру як феномен європейського типу, бачити в ній бодай зародковий стан того дискурсивного способу конструювання національно-культурних значень, котрий здійснює вирішальний вплив на націю й процеси націєтворення, в англомовному світі в той час, про який ідеться, не спостерігалось. Інтерес англійців до українців був спрямований на «впізнання» першими останніх, тобто на виокремлення їх із загалу екзотичних націй і народностей. При цьому про жодне «порівняння» із собою не йшлося.

Література:

1. Чижевський Д. Порівняльна історія слов'янських літератур / Д. Чижевський. – К., Видавничий центр «Академія», 2007. – 257 с.
2. Снайдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь. 1569–1999. / Т. Снайдер. – К., Дух і літера, 2012. – 464 с.
3. Українська література в загальнослов'янському і світовому літературному контексті. – Т. 1. – К., Наукова думка, 1987. – 502 с.
4. Сліпушко О. Еволюція та функціонування літературних образів у книжності Києворуської держави (XI – перша половина XIII ст.) / О. Сліпушко. – К., Аконт, 2009. – 416 с.
5. Українська література а загальнослов'янському й світовому літературному контексті. – Т. 1. – К., Наукова думка, 1987. – 502 с.
6. Наливайко Д. Актуальні проблеми структури й стратегії літературної імагології. – У зб. «Літературна компаративістика». Випуск IV. Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми. Частина I / Д. Наливайко. – К., Стило, 2011. – С. 4–60.

7. Хассан І. Janglican: національні літератури в добу глобалізації. – У сб.: Літературна компаративістика. Випуск ІV. Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми. Частина ІІ / І. Хассан. – К., Стилос, 2011. – С. 431–444.
8. Саїд Е. Імперія, географія, культура / Е. Саїд // Культура й імперіалізм / пер. з англ. – К., Критика, 2007 – 608 с.
9. Весселінг Г. Заморська історія. У зб. «Нові підходи до історіописання». За ред. П. Берка. / Г. Весселінг. – К., Ніка-Центр, 2010. – С.91–118.

Анотація

**Ю. БОНДАРЧУК. ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕДУМОВИ СПРИЙМАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В АНГЛІЇ**

У статті розглянуто деякі з історично вкорінених особливостей і концептуальних передумов сприймання української літератури в Англії, які ускладнювали її повноцінну рецепцію англійською мовою. Серед них виділено такі особливості, як різностадіальність у розвитку англійської й української літератур, проблема «ми» – «вони», явища контекстуальної природи та ін.

Ключові слова: рецепція, модель розвитку літератури, дуалізм, контекст, екзотика, бінарна структуралізація, нативізм.

Аннотация

**Ю. БОНДАРЧУК. ИСТОРИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ И ПРЕДПОСЫЛКИ ВОСПРИЯТИЯ
УКРАИНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ В АНГЛИИ**

В статье рассмотрены некоторые исторические особенности и концептуальные предпосылки восприятия украинской литературы в Англии, которые осложняли ее полноценную рецепцию на английском языке. Среди них выделены такие особенности, как разностадиальность в развитии английской и украинской литератур, проблема «мы» – «они», явления контекстуальной природы.

Ключевые слова: рецепция, модель развития литературы, дуализм, контекст, экзотика, бинарная структурализация, нативизм.

Summary

**JU. BONDARCHUK. HISTORICAL PECULARITIES AND BACKGROUND PERCEPTION
OF UKRAINIAN LITERATURE IN ENGLAND**

The article deals with some of the historical peculiarities and conceptual prerequisites perception of Ukrainian literature in England, which complicated its full reception in English. Among them, we can highlight, in particular, such as different stages in the development of English and Ukrainian literature, the problem of “we” – “they”, contextual phenomena of nature, and others.

Key words: reception, model development literature, dualism, context, exotics, binary structuralization, natives.